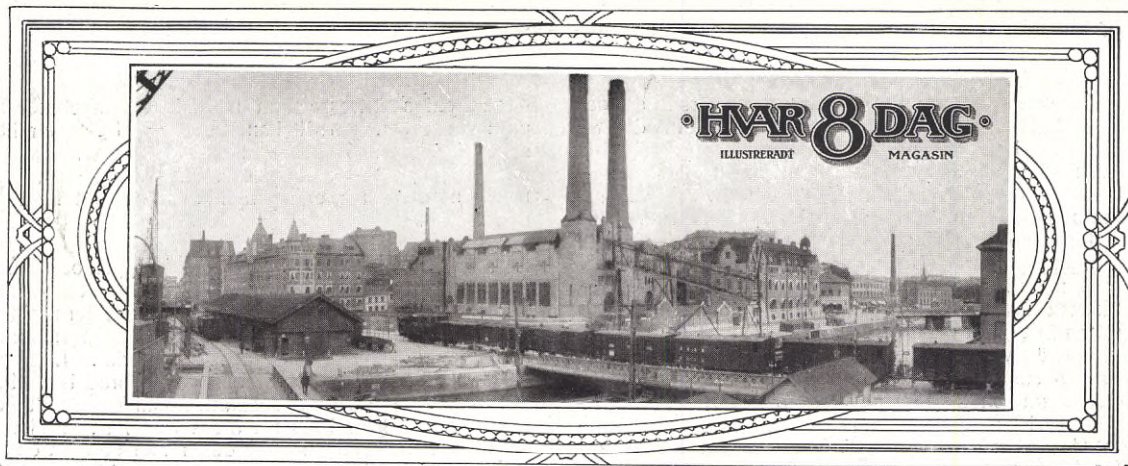

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ELEKTRICITETSVERKET, GÖTEBORG. — FOTO. S. J. CRONSHOE, GÖTEBORG.

24-DE ÅRG.

DEN 22 OKTOBER 1922.

N:O 4.

Foto. Jaeger. S&L.

Kliché: Göds Biltgrä & Klichéanstalt, Gbg.

Eriksson

Det under krigsåren till samtliga parters fördel och tillfredsställelse inledda samarbetet mellan de tre nordiska länderna på det ekonomiska området har även efter världskrigets avslutande fortsatt. Senast hölls i den norska huvudstaden den 13 och 14 september ett sammanträde av delegerade från de olika staterna för dryftande av ett antal viktiga gemensamma spörsmål, bland vilka må nämnas beskattningen i utlandet av norsk, dansk och svensk sjöfart, likartad lagstiftning om preferens med hänsyn till rätten att idka näring samt analys av vissa näringar med hänsyn till möjligheten av preferentialtullar. Från svensk sida deltog förutom generaldirektörerna för kommerskollegium och lantbruksstyrelsen tre parlamentariska representanter för tull- och traktatkommittén, bland vilka främst bevillningsutskottets ordförande, grosshandlande Erik Röing, Göteborg.

Erik Petter Waldemar Röing är född i Marstrand den 3 augusti 1866 samt son till sedermera fortifikationskassören å Karlsborgs fästning Waldemar Röing och hans maka Josephine Widegren. Eiter att först ha åtnjutit undervisning i de allmänna läroverken i Skövde och Örebro genomgick han åren 1882—84 Göteborgs handelsinstitut och hade därefter under åren 1885—88 anställning å kontor hos firma J. & A. Nielsen i Göteborg. Sistnämnda år etablerade han egen grosshandelsaffär bl. a. i oljor och färgstoffer, vilken han fortfarande framgångsrikt bedriver under firma Erik Röing. Om hans anseende som köpman vittnar tillräckligt, att han redan tidigt valdes till en av Handelsföreningens fullmäktige; i Göteborgs Handelskammare, vid vars första upprättande han verksamt biträdde, har han haft säte från början. Ävenledes har han i många år varit ledamot i Göteborgs börsallskaps styrelse. Kanske bör redan i detta sammanhang nämnas, att det politiska hatet kastat sig över honom även som affärsman, i det han år 1913 blev utsatt för grova beskyllningar för att med vett och vilja ha spritt över landet arsenikhaltiga och hälsovådliga zinkkvittfärger. Den med anledning av den då grasserande arsenikförgiftningshyvsterien tillsatta k. kommittén uppvisade visserligen på ett uttömmande och i vetenskaplig grundlighet oöverträffat sätt dessa beskyllningars fullständiga överhäftighet, men detta resultat publicerades först sju år senare och belackarne voro icke lika angelägna att göra detsamma känt av allmänheten som de tidigare varit att framställa ogrundade misstankar som bevisade fakta.

Nästan samtidigt med sin köpmansbana började Röing sin politiska. Under senare hälften av 1880-talet blossade tulstriden som häftigast. Göteborg gällde då som frihandels fastaste borg och den unge Röing kastade sig omedelbart in i främsta ledet av dess ivrigaste försvarare. Då i maj år 1892 på grund av bristande deltagande från valmännens sida i förening med splittring bland frihandelsvännerna protektionisterna segrade vid ett fyllnadsval till Andra kammaren, stod det klart för 23-åringen, att en politisk strid icke kan föras framgångsrikt utan en effektiv valmansorganisation, och tillsammans med ett antal meningsfränder lade han nu omedelbart grunden till Göteborgs liberala valmansförening, i vilken han från början åtog sig lejonparten av arbetet i egenskap av sekreterare och alltjämt varit verksam, de sista åren som vice ordförande och ordförande. Visserligen gav Liberala valmansföreningen i Stockholm i viss mån ett föredöme, men i viktiga stycken bröt Röing som organisatör av väljarekåren nya vägar och lyckades också uppnå utomordentliga resultat. Härtill bidrog icke minst den fullständiga objektivitet, varmed han städse satte sak framför person, och det levande,

oegennyttiga intresse han nedlade i kampen för de politiska ideal, vartill han bekände sig. När han slutligen vid 1905 års andrakammarval själv invaldes i riksdagen, skedde det först efter de starkaste påtryckningar från meningsvännernas sida att mottaga kandidatur.

Skulle den förträfflige "övervalmannen" bli en lika förträfflig riksdagsman? Frågan var öppen och kunde de första åren icke med fullständig säkerhet besvaras. Länge dröjde det dock icke, förr än det förmärktes, att Röing hörde till de arbetande riksdagsmännen och till dem, som komme att göra karriär. Efter ett års ledamotskap i tillfälligt utskott gjorde han 1907 sitt inträde i bevillningsutskottet som suppleant och befordrades redan 1909 till ordinarie plats. Följande år togs han i anspråk för den första kommittén — den gällde stämpelskatterna — och blev år 1911 ordförande i den då tillsatta trustkommittén. I bevillningsutskottet slog han första gången genom på grund av den sakkunskap han lade i dagen vid behandlingen 1911 av den k. propositionen med förslag till ny tulltaxa. Vidare framträdde han som expert på sockerbeskattningens område och fick 1913 säte i den då tillkallade sackerinkommittén. Under krigsåren, då han en längre tid besvärades av en åkomma, som hotade att beröva honom synförmågan och som i hög grad nedsatte hans arbetsförmåga, trädde han något i bakgrunden, men blev 1917 en av de svenska delegerade för främjande av det skandinaviska varuutbytet och nedlade i denna egenskap ett på alla håll högt skattat arbete. Ävenledes anlätades han från och med nämnda år som ledamot i 1914 års tullkommission. Slutligen fick han år 1919 säte i tull- och traktatkommittén, som bl. a. har att företaga den revision av tulltaxan och förbereda den omläggning av vår traktatpolitik, som nödvändiggöres av den omvälvning av världsekonomin, vilken följt av det stora kriget. Samtidigt härmed har gått hans befordran i bevillningsutskottet, vari han 1918 utsågs till vice ordförande och 1920 till ordförande. Under de senaste riksdagarna har han i de mer än någonsin brännande skatte- och tullfrågorna uppträtt i debatterna med en självständighet och med en sakligt övertygande kraft, vilka tillvunnit honom aktning och respekt även från hans mest avgjorda politiska motståndares sida. Särskilt erinrar man sig hans uppträdande i fråga om kaffetullen och mot kraven på en allmän höjning av skyddstullarne under masken av en anti-dumping-åtgärd. I sistnämnda fallet gällde det visserligen en stridsfråga, som ännu icke kan anses slutgiltigt avgjord genom erfarenhetens vittnesbörd, men ingen kan bestrida, att Röing på ett talangfullt sätt hävdade sin från ungdomen vidhållna frihandelsståndpunkt och att mycket redan nu synes tyda på, att denna ståndpunkt såväl som hans motstånd vid årets riksdag mot den av den socialdemokratiska regeringen åskade importregleringsfullmakten varit välmotiverade.

Inom det liberala partiet är Röing högt skattad. Av Frisinnade Lännsföreningen har han placerats i verkställande utskottet och i den liberala riksdagsgruppens förtroenderåd har han säte sedan 1912. Sturdom har han betecknats som gruppens "inpiskare". Menar man härmed att han genom sitt koncilianta väsen, sin stravan att avlägsna stötestenar av personlig art och att hopjämka delade, men icke oförenliga meningar utträtt mycket till fördel för gruppens sammanhållning och dess samarbete med i olika frågor beslätade meningsriktningar, saknas icke skäl för benämningen. Men någon idéassociation med "partipiska" är däremot icke tillätlig. En sådan passar varken hans mjuka hand eller hans godmodiga naturell.

H. 8 D. meddelar härmed bilden av den sedan många år tillbaka i Florens bosatte framstående svenske bildhuggaren och bronsgjutaren *Hugo Elmqvist*, som den 13 oktober fyllde 60 år.

Hugo Elmqvist föddes i Karlshamn, där fadern var hantverkare. Efter deltagande i arbetet på dennes snickeriverkstad samt elevstudier vid Tekniska skolan kom han år 1888 in i Konstakademien. Under de därpå följande studieåren i Paris och Italien började E. sina experiment i bronsgjutning och gjorde år 1899 sin bemärkta och i finess ganska enastående uppfinning, "Elmqvistska gjutningsmetoden" — en metod särskilt lämpad efter småskulpturens fordringar. Uppfinningen exploaterades i Stockholm, men måste i brist på medel och uppmuntran nedläggas 1908. E. flyttade härpå till Florens där han alltjämt är bosatt. Elmqvist är en fin och formsäker skulptör och en utmärkt tekniker och har som sådan ett mycket gott namn i utlandet, men är tämligen litet känd här hemma.

22 Oktober 1922. Lösnummer 35 öre
HVAR 8 DAG
 •ILLUSTR• •MAGASIN•

OMSLAGSVIGNETT TILL FÖRELIGGANDE N:R 4.
 I brun dubbeltonfärg.
 Porträttstudie av den norska dansösen *Grete Ruzt Nissen*,
 utförd av fotograf *Aage Remfeldt*, Kristiania.

Pjäsen tillhör en av de största kontinental succéerna från senaste tid och lär enligt uppgift ha skrivits just för fru Wörner. Sin roll där har hon nu spelat inemot 400 gånger i Tyskland, dels på Berliner-Theater i Berlin, dels som gäst i Hamburg. På det hela taget har denna operett, som har till kompositör H. Bromme, gjort glänsande lycka på de tyska scenerna och har även inköpts till England och Amerika. I Milano har den gått halvtannat år i sträck och återstår alltså att se om den även skall bli tillbörligt uppskattad av de kritiska stockholmarne.

Fru Hilde Wörner är förut bekant för den svenska publiken i egenskap av filmskådespelerska och gjorde bland annat huvudrollen i ett stort tyskt utstyrelsstycke "Cagliostro", som gavs här för ett par år sedan. I vår beger hon sig till Amerika på en turné, som skall räcka i fem år.

Till bild å sid. 60.

Efter Emy Sturm har direktör Ranft lyckats förvärva en ny utländsk operettstjärna, nämligen fru *Hilde Wörner*, vars gästspel i huvudrollen i den mycket omtalade "Masotchén", motses med mycken spänning.

Vidst. bild:
 TILL DEN I FLORENS BOSATTE SVENSKA SKULPTÖREN HUGO ELMQVISTS 60-ARSDAG DEN 13 OKT. T. v.; Den vackra villa vid Florens, som konstnären valt till bostad; t. h. Konstnären i sitt hem.

Efter fotografier.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klicheanst., Gbg

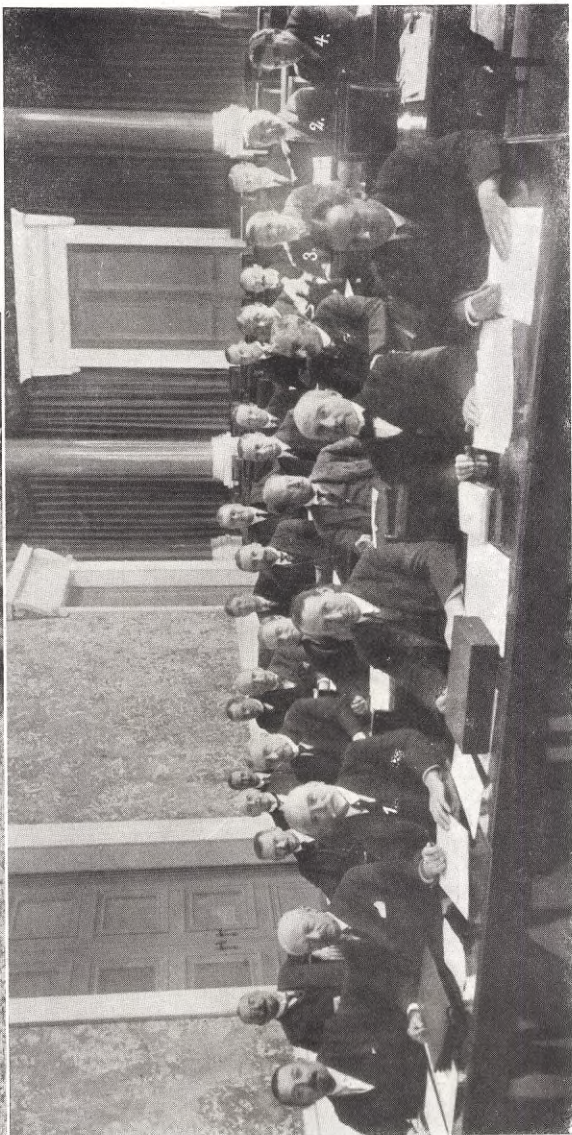
neilt förbund, liknande "L'Union Internationale du Yachting de Course", som sedan 1906 existerar för segeljakter och fastställa reglemente för två serier av motorfarkoster, varigenom det möjliggöres för motormän i alla länder att utan överdrivna kostnader deltaga i internationella hastighetstävlingar med motorbåtar. På kongressen beslöts också enhälligt att bilda ett internationellt motorbåtsförbund, med uppgift att utöva kontroll över tävlingar och uppgöra bestämmelser för internationella klasser. En sådan internationell federation fanns redan före kriget men upplöstes därunder.

Atthabé Sjöberg, Gbg.

BILD FRÅN DEN AV ETT STRÅLANDE VÄDER GYNNADE KUNGLIGA ÄLGJAKTEN Å GRONBO KRONOPARK DEN 6 OCH 7 OKTOBER, varvid ej mindre än 22 av skogens högdjur föllades. Å bilden synes konungen jämte jaktsällskap efter intagen lunch å Nyhammars kronojägareboställe. Vi nämntechna från vänster till höger: Hovjägmästare E. Cedertund, förste hovmarskalken friherre E. Rålamb, kabinettskammare greve H. Sleding, hovjäg, greve Gust. Lewenhaupt, prins Vilhelm, kabinettskammare J. Kettler, Konungen, bruksgärdare C. av Geijerstam, ungerske ministern baron J. Bornemisza, kabinettskammare greve Claes Lewenhaupt, jägmästare G. Ramsstedt, hovjägmäst. Frjh. C. G. Bonadé, hovjäg, greve S. Bjelke, hovjägsm. frjh. S. Rålamb, kommandör-kapten Åkerblom.

Vidsittande bild: INTERNATIONELLA MOTORBÅTSKONGRESSEN I BRYSSEL DEN 27—29 SEPTEMBER. 1. Kongressens och den återuppståndna motorbåtsfederationens president, M. Pierrard. 2. De svenska representanterna: 2. kommandör A. H. Gisiko. 3. generalkonsul Hugo Dulcs. 4. docent H. F. Nordström. Efter fotografen.

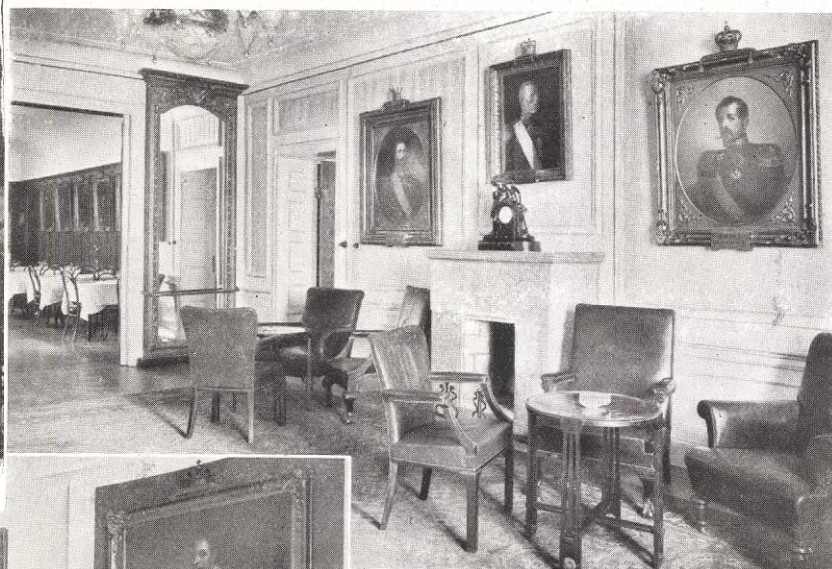
Den första internationella moto båtsskongressen efter kriget samlades den 27—29 sept. i Bryssel efter inbjudan av "La Fédération du Yachting Belge". Inbjudningen till kongressen utgick först från England och det var meningen att densamma skulle hållas i London men detta blev sedermera ändrat. Andamålet med sammankomsten var att för motorsporten bilda ett internation-

TILL MINNE AV Vår främste psalmdiktare JOHAN OLOF WALLIN avtäcktes den 15 okt. av konungen en porträttstaty, utförd av skulptören A. Nyström och rest utanför Solna kyrkoherdeboställe, där Wallin en gång själv varit kyrkoherde. — T. v. Konungen ankommer ledsagad av Solna församlings nuvarande församlingsherde, Sven Nilsson; t. h. det idylliska gamla kyrkoherdebostället, nederst t. v. den nyresta statyn. — Efter fotografier. — Text å sid. 55.

Kliché: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg

Fotos. Almqvist & Preinitz, Sthlm. Kliché: Sjöberg, Gbg.
MILITÄRSÄLLSKAPET HAR I DAGARNE INVIGT EN NY, STILFULL LOKAL I STOCKHOLM:

Överst: Salongen eller Bernadotterummet. I. v. synes ett hörn av matsalen.

Nederst: Karl XII:s rummet. På piedestalen hänger Karl XII:s värja.

En av Stockholms äldsta och mest exklusiva klubbar, *Militärsällskapet*, inflyttade den 1 oktober i nya, ytterst rymliga, ståtliga och trevliga lokaler i före detta "Norska ministerhotellet", Södra Blasieholmshamnen 4 A, där klubben förhyrt hela bottenvåningen, det vill säga, från gatsidan belägen en halvtrappa upp men i plan med fastighetens gård. Hallen här alltså genom dubbeldörrar direkt utgång till gården, en omständighet som ur trevnadssynpunkt kommer att utnyttjas till kommande somrar. Förutom hallen utgöras de ståtligaste rummen av matsalen med

Forts. å sid. 55.

Efter fotografier. Bild: Sjöberg, Gyp

I STOCKHOLM HAR I DAGARNE ANORDNATS EN DROTTNINGGATANS EGEN REKLAMVECKA, varvid affärerna arrangerat: årskilt tilltalande föresterskyllning samt även och kanske främst ett synnerligen uppmärksammat reklam-tåg. Överst: REKLAMTAGET i hörnet av Drottning- och Fredsgatorna; t. v. VAKTPARADEN, som under reklam-veckan även förlagt sin marschroute till Drottninggatan.

En åtminstone för Sveriges del alldeles ny idé är den stora *gatu- och reklamväskan* med omfattande dekorativa skyltnings- och utstyrelsanordningar huslängorna utefter. Hittills har all sådan mera omfattande reklamskyltning varit koncentrerad till veckorna närmast före jul, men i år ha de tryckta affärsförhållandena givit anledning till anordnande av landets första stora gatuväskan, förlagd till Stockholms längsta affärs-gata, Drottninggatan, och pågående från 15—22 oktober. Storartade anordningar hade vidtagits för att göra "Veckan" till ett verkligt evenemang. Brokiga flaggor och girlander, till övervägande grad av brokigt höstlöf, hade uthängts å såväl själva husen som tvärs över gatan, och i fråga om skyltningen hade tydligen inga kostnader sparsats. Även hade i många fall en verkligt utomordentlig effekt uppnåtts. Att väskan fyllt sin uppgift att draga publik till Drottninggatan var redan första dagen påtagligt, trängseln var stundtals, åtminstone vid tiden för reklamväskans ankomst, fullkomligt olidlig.

WALLINSTATYNS AVTÄCKNING. Bild å sid. 53.

Den av den numera bortgångne skulptören Alfred Nyström utförda statyn över Johan Olof Wallin, är nu färdiguppsatt på sin plats utanför Solna prästgård, och avtäcktes högtidligen i närvaro av konungen söndagen den 15 oktober. Statyn har tillkommit på initiativ av nuvarande kyrkoherden i Solna församling, hovpredikanten Sven Nilson. I samband därmed förtjänar uppmärksammas den vackra och pietetsfullt hopbragta samling Wallinminnen hovpredikanten Nilson även under årens lopp förvärvat till prästgården, ett vackert och väl bevarat 1700-talshus invid kyrkan, vilket Wallin själv alltså en gång bebott. I ett par små låga rum i övervåningen vilka en gång tjänat den berömda psalmisten till arbetsrum, ha samlingarne, däribland nära 300 manuskript, sammanförts inom en så vitt möjligt fullt stiltrogen miljö. Några möbler som direkt tillhört Wallin ha visserligen icke kunnat uppbringas men där finnas dock förutom handskrifterna flera föremål, som bevisligen varit i hans ägo, exempelvis ett piphuvud och en kakelugn, en utmärkt vacker sjuttonhundratalspjäs. Bland handskrifterna märkas en mærgd utkast till psalmboksarbetet, vidare brev till hustrun ävensom en del av de mera världsliga ungdomsdiktarna. Till sist kan nämnas att just till Solna prästgård lokaliserats den bekanta berättelsen om hur kyrkoherde Wallins maka valde sin sovplats just invid tröskeln till det rum, där mannen satt och arbetade. Beträffande tillkomsten av den nu avtäckta Wallinbysten redogjordes på sin tid i Hvar 8 Dag (årg. XXIII:12) men en kort återupprepning kan kanske vara på sin plats.

Då hundraårsdagen av den Wallinska psalmbokens stadfästade firades år 1919 bildades en kommitté för hopsamlande av medel till en minnesvård över Johan Olof Wallin i Storkyrkan och i denna kommitté voro bland andra kronprinsen och ärkebiskop Söderblom medlemmar. Dels genom ett upprop och dels genom kyrkoherde Nilsons personliga energiska arbete inflöt också en summa på 2,500 kronor för ändamålet, vilket ju emellertid var alltför litet att räcka till en staty eller porträttbyst. Under denna tid uppdagades emellertid att en porträttstaty redan existerade, utförd av skulptören Alfred Nyström i början av 1880-talet i Rom. Konstnären Nyströms barn erbjödo sig nu att på egen bekostnad låta föra statyn till Stockholm och få den gjuten i brons för att se om den passade i Storkyrkan, vilket senare emellertid icke befanns vara fallet och kyrkoherde Nilson utverkade då att den i stället skulle få resas ute i Solna, något som församlingens kyrkostämman enhälligt beslöt att bestrida kostnaderna för. Planen på en staty i Storkyrkan har emellertid icke övergivits, även den torde nog en gång få en minnesvård över Johan Olof Wallin.

MILITÄRSÄLLSKAPET. Forts. jr. sid. 53.

väggarne prydda av svenska regentporträtt samt fondväggen av en ytterligt sällsynt och vacker japansk lackerad skärm i svart och guld. Vidare biblioteket med utslutande militär litteratur och med några rariteter ur greve Adam Horns samling. Där ligger också en Karl den tolftebibel, förärad sällskapet av dåvarande hertigen av Östergötland, sedermera konung Oscar II, som från 1864 tills strax före sin tronbestigning var sällskapets ordförande. Stora sällskapsrummet bredvid salen har utslutande porträtt av Bernadottar, alltifrån konung Karl XIV Johan, på väggarne och i det så kallade Karl XII:s-rummet hänger givetvis denna konungs porträtt samt två värjor, som tillhört honom och i en monter synes hans dödsmask, en lock av hans hår och en del medaljer. Den nya lokalen invigdes högtidligen den 14 oktober, då bland andra konungen samt prinsarne Carl och Eugen närvaro.

ASINE-EXPEDITIONEN. Bild å sid. 56.

Från en deltagare i den svenska *Asine-expeditionen* har H. 8. D. erhållit en del nya och högtintressanta bilder, tagna under det besök expeditionens initiativtagare och beskyddare H. K. H. Kronprinsen avlade där i slutet av september.

Rörande expeditionens arbete skriver vår meddelare:

Till den förntida hamnstaden Asine, invid fiskebyn Talon på Peloponesos, har återigen de svenska arkeologerna anlänt, för att under ett par månader framåt, tills regnperioden begynner, fortsätta med utgrävningsarbetet vid dess märkliga borg- och stadsruiner.

Vid ankomsten till Talon påbörjades grävningarna omedelbart med ett 30-tal arbetare, män och kvinnor från trakten, och ha under de tre veckors tid arbetet pågått, lämnat ett gott resultat.

Största arbetsstyrkan har koncentrerats vid och ovanför entrén, varvid påträffades ett par vasdepåer vardera innehållande ett 20-tal vaser, den ena från hellenistisk och den andra från geometrisk tid. Vidare ha en del murar och husgrunder kommit i dagen, särskilt nämna vi en dorisk pelarbas. Att ett tempel stått här är ej omöjligt. Vidare ha en del idoler samt obsidianknivar m. m. påträffats.

I dagarna har ett barnskelett liggande i en sten-kista hittats vid undersökning av en terrass högst upp på borgen bland en del husgrunder.

Kronprinsen som anlände till oss den 27 sept. har alltsedan dess med livligt intresse deltagit i utgrävningsarbetet.

H. F. E.

LLOYD GEORGE. Till bild å sid. 64.

Trots de hotfulla rykten om koalitionen död och Lloyd Georges därmed förestående fall, vilka tillförlige Englands krigspolitik i orientfrågan vunnit spridning visar han sig dock alltför alltför kunna med glans försvara sin ställning såsom Englands store man.

Under en av koalitionspartiernas ledare för premiärministern anordnad bankett i Manchester den 14 oktober fick denne ett lysande tillfälle att bemöta den skarpa kritik, för vilken han från många håll utsatts på grund av sin hårdhänta politik gentemot Turkiet, detta särskilt från Englands stora arbetarparti.

Lloyd Georges tal blev ett glänsande försvarstal för Englands politik, vilken sades hava följt de bästa av Englands traditioner. Tal. framhöll däri vad han redan tidigare påpekat för en arbetaredeputation, nämligen att de kraftiga åtgärderna mot turkarna vidtagits för att avspänna den hotande konflikten och hindra att plundringar, mord och excesser spredos över till europeisk mark. Med samma glänsande vältalighet och överlägsna argumenteringsförmåga varmed han otaliga gånger bilagt tvister, avstyrt strejker och uppror inom Englands arbetarevärld, övertygade han om hur man här nått det trefaldiga målet, att skydda Sundens frihet, förhindra kriget att överskrida Europas gränser samt omöjliggöra att liknande scener skulle utspelas i Grekland och Konstantinopel som nyligen i Mindre Asien. Utvecklingen hade ej kunnat erhålla en annan gestaltning. Turkarna låta sig nämligen endast imponeras om makt sättes bakom orden. Även visade utgången att Englands förkättrade "amarpolitik" bevarat freden.

Talet, ehuru mottaget med entusiastiskt bifall, har icke verkat helt övertygande på Lloyd Georges motståndare.

BLIV MEDARBETARE I HVAR 8 DAG!

KRONPRINSEN SOM ARKEOLOGISK FORSKARE I GREKLAND.

Överst: EN GRUPPBILD AV DELTAGARNA I DEN SVENSKA EXPEDITIONEN TILL ASINE I GREKLAND. Vi namnteckna fr. v.: Ingenjören G. Hultin, arkitekten Jönsson-Carlén, greve C. G. Hamilton, docenten A. W. Persson, Kronprinsen, fil. dr. O. Frödin, bankdirektör Hallin, fil. kand. E. Gjerstad, fil. kand. Sven Erlandson samt artisten Faith-Ell.

Därunder: VID GRÄVNINGARNA ANTRÄFFADE VASER, Samtliga från den period i det grekiska vasmåleriets historia då geometriska mönster användes för utsmyckningen.

KRONPRINSEN I ARBETE (t. v. å bilden). T. h. BANKDIREKTÖR HALLIN. (Fotos H. Faith-Ell). — Text å sid. 55.

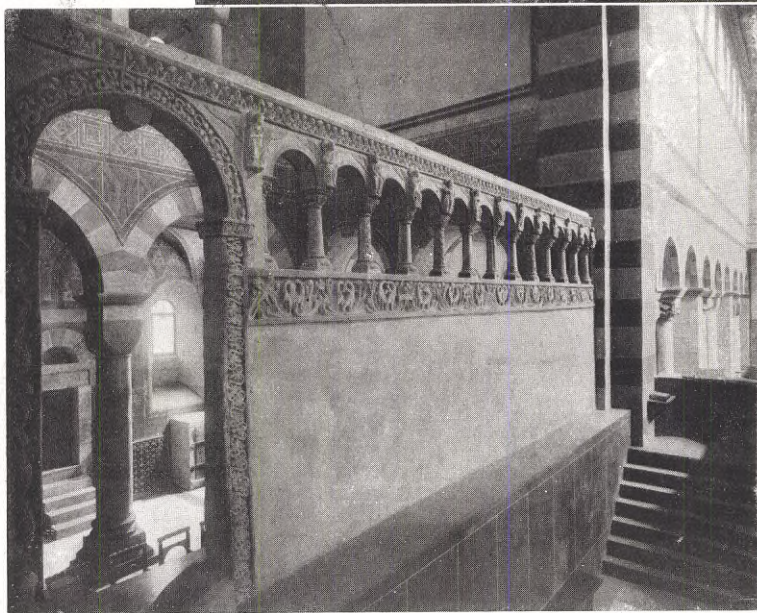
Kliché: Goës Bildbyrå & Klichéanstalt, Gbg.

SANKT MIKAEL.

FÖR HVAR 8 DAG AV WILLIAM ANDERSON.

En av Tysklands äldsta och minnesrikaste klosterkyrkor, den gamla vackra Sankt Mikael i Hildesheim har i dagarna högtidligen firat sitt 900-årsjubileum. Den 29 september 1022 grundades nämligen den berömda domen av den historiskt bekante och mäktige biskop Bernward. Templet helgades samtidigt åt Sankt Mikael, skyddspatronen för ett stort antal kyrkor i Tyskland och Frankrike.

I anledning av jubileet meddelar H. S. D. härmed följande intressanta skildring av Hildesheim och dess berömda helgedom.

Efter julagavien.

Kliché: Göts, Öbp

S: T MIKAEL I HILDESHEIM.

Överst: Exteriör från nordost.

Därunder: Blick in i södra tvärskeppet med biskop Adelogs kormur och en kolonn från äldsta anläggningen.

Och detta bör icke förvåna. Den av tyskarna i Skåne inledda missionen trängdes under Knut den store i skuggan av den anglosaxiska, men detta bör icke ha utgjort något hinder för att även tyska missionärer samtidigt kan ha verkat i landskapet; så mycket mer som i Hildesheim fanns den berömda domskolan, vilken under biskop Othurin (954—984) fick stor kulturhistorisk betydelse och där tidens törnämsta män lade grundvalen till sitt vetande. Från denna skola böra missionärer ha sänts även till Norden.

Själv hade biskop Bernward studerat vid domskolan innan han 993 blev biskop. Vid denna tid gingo de nordiska vikingarna upp för de nordtyska floderna för att härja

På 1020-talet levde i en skog i Skåne, omkring 10 mil från Lund, en eremit som hette Anshelm. I 20 år lärde han uppehållit sig där. Om honom berättar Suhm i Danmarks historia att han 1022 på biskop Bernwards av Hildesheim dödsdag, skall i en syn ha sett dennes själ fara upp till himmelen.

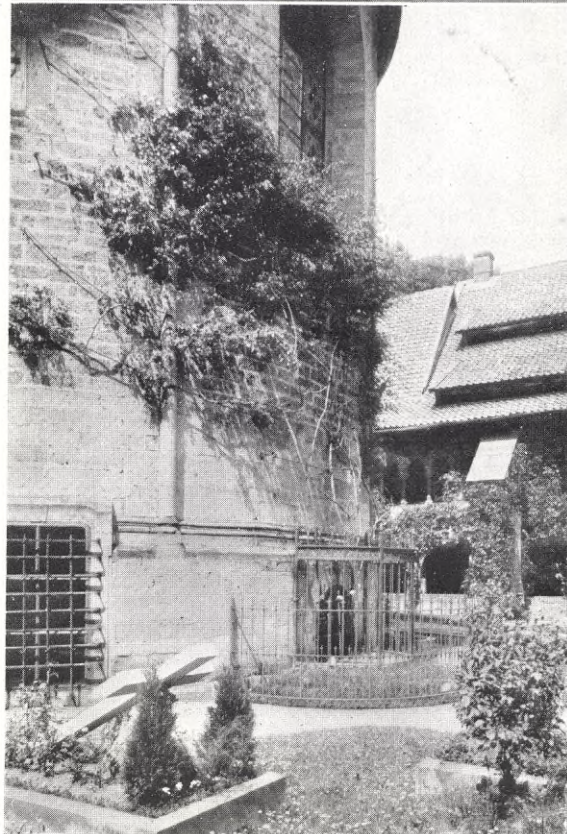
Skulle denna berättelse vara sann, så visar den att man i Skåne redan under 1000-talets förra del hade god vetskap om eller stod i förbindelse med Hildesheim.

och först sedan Bernward sökt skydda staden mot dess genom befästningar och en stadsmur kring domkyrkoplattan, skred han till kyrkobyggande. Dessförinnan företog han några resor, som både synas haft inflytande på konstutövningen i hemstaden och påverkat den gjutarhytta, som nu började uppblomma där. År 1000 var han i Italien och 1006 eller 1007 deltog han i kejsar Henriks krigståg till Gallien. Bernward besökte Paris samt dröjde några dagar vid den helige

Dionysius grav och besökte senare S:t Martinskyrkan i Tours. Från båda dessa helgedomar medförde han relikier till Hildesheim. När vi därför i Skåne finna tidiga, åt Dionysius (bl. a. i Stehag) eller Martin helgade kyrkor är det icke nödvändigt att detta är ett utslag av den franska kulturströmmen till Skåne under 1100-talet och ärkebiskop Eskils tid, utan kan lika gärna härleda sig från tidigare förbindelser över Hildesheim.

Bernward efterträddes av Godehard, en märklig man även han, född 960 i Södra Bayern mellan Passau och Straubing. Hans namn lever ännu i dag på allas läppar även i icke katolska länder, ty efter honom har berget S:t Gotthard fått sitt namn. Innan han kallades till Hildesheim, hade han varit ivrigt verksam i hembygdens benediktinerkloster. Han invigde 1033 den av Bernward grundlagda Mikael-kyrkan. Under biskop Hezilo verkade från 1051 säsom domprost i Hildesheim den byggnadskunnige Benno, en av äldsta medeltidens främsta byggnadstekniker. Han var någon tid föreståndare för domskolan och bör som sådan även i kyrkobyggnade ha påverkat dennas nordiska disciplar; han var klerk i Hirsau samt verkade i bl. a. Strassburg, Reichenau

Efter fotografier.

Kisth: Gods. 609

S:T MIKAEL I HILDESHEIM.

Överst: kryptan med den helige Bernwards sarkofag.

DOMEN I HILDESHEIM.

Nederst t. v. Den 1000 åriga Törnrosbusken.

T. h. Detalj av bronsdörrarna: Frambärandet i templet och De vise människens tillbedjan. 1015.

och Speyer. Särskilt hans verksamhet på sistnämnda plats är vida berömd. Slutligen blev han 1067 biskop i Osnabrück.

När man med dessa och många andra byggnadslustiga domberrar i tankarna t. ex. en vinterdag vandrar genom Hildesheims för sina korsvirkeshus berömda gator och rökelsädoftande kyrkor, är det mycket som påkallar uppmärksamhet och erinrar om den stora tiden. Men vi ha inte tid att dröja länge, ty vid juletid pingla kyrkklockorna oavbrutet till mässta och vinterdagens ljusa timmar äro korta. Barnen trycka näsan platt mot skyltfönstren för att skåda leksakskrubbspelen med de präktigt målade och förgyllda heliga tre konungar och Maria, det i vaggan liggande Jesusbarnet samt oxen och åsnan. Sedan skynda de med boken i hand till domen, där korgossarna nypa varandra i skinnets för att hålla sig varma tills mässan börjar. Vi måste hasta förbi turisternas tusenåriga rosenstock och klostergångens stämning för att hinna fram till den Bernwardska konstskolans förnämsta alster: de praktfulla bronsdörrarna, bronskolonnen med framställningar ur Kristi liv, biskopsstaven av silver samt de ur Bernwards gravkista vid helgonförklaringen 1194 upptagna Bernwardsstakarna. Det är vidare den senare tillkomna malmfunten, utgången från broder Rodgerus av Helmarshausen ateljé. Själv var mästern Rodgerus skapare av den monumentala stilen och med hans huvudsäte, klostret Helmarshausen i biskopstiftet Paderborn, stod S:t Laurenti-klostret i Lund troligen i förbindelse under ärkebiskop Askers tid (1089—1137).

Om vi taga fram en karta över norra Europa och på denna utpricka den äldre medeltidens benediktinerkloster samt draga linjer mellan dessa, skola vi se att de bilda en sammanhängande kedja från engelska öarna över Skandinavien och Tyskland till Frankrike och även Italien. Utefter denna kedja spredos byggnadsidéer, formmotiv, andliga inflytelser och helgondyrkan. Det är därför icke förvånande att när man vandrar mellan Hildesheims åt Godehard, Andreas, Heliga korset, Mikael, Martin m. fl. vigda kyrkor, man tror sig gå i det medeltida Lund, som även ägde helgedomar och altaren med dessa namn. Förbindelserna mellan Lund och Hildesheim äro dessutom så talrika, att de endast kunna antydas. De i Lund vid 1100-talets mitt skrivna Colbazannalerna äro tillkomna under inflytande från Hildesheim, ty kalenderens stam är från södra Tyskland och det stift, Freising i Bayern, där Godehard verkade och varifrån han härstammade. Ärkebiskop Eskil i Lund hade ju också studerat vid domskolan i Hildesheim innan denna råkade i förfall. Under 1100-talet gick strömmen av de lärdomstörstande till de nu uppblomstrande franska skolorna samt dessas berömda lärare och flertalet av Tysklands biskopar under 1100-talet studerade i Frankrike. Vi kunna avläsa denna strömkantning även hemma hos oss, nämligen i den kyrkliga arkitekturen, skulpturen och måleriet liksom vi under 1400-talet se huru Lübeckerkonsten dominerar i de svenska kyrkornas altarskåp sedan de svenska prästämnena börjat draga i massor till det nyupprättade universitetet i Rostock.

Till Hildesheim har, obekant på vilka vägar, kommit ett Oswaldrelikvarium, ursprungligen förfärdigat för en angelsachsisk kyrka samt den mellan åren 1114 och 1146 i klostret Saint Alban vid London skrivna "Albanipsaltaren", vilkens handskriftsillustrationer, sedan de av Adolph Goldschmidt bearbetats och publicerats, ytterligare knyta intresset fastare till Hildesheim. Men vi kunna nu icke dröja därvid, utan skynda till den på backkrönet liggande S:t Mikaelskyrkan, en av Hildesheims ärevärdigaste byggnader.

I den av den hel. Bernward anlagda kryptan står ännu helgonets sarkofag. Den skändades av stæ-

stanterna vid reformationen och kyrkovaktmästarens unge son läser med entonig och mässande röst om huru de otrogna borgarna drogo helgonets ben genom Hildesheims gator. Numera är kryptan åter katolsk, men högkyrkan tillhör protestanterna. Kyrkan har flera gånger ändrats, men den bjuder likväl så mycket, trots den misshandel den undergått, att man knappast har rätt att vara otacksam. Där finnas de bekanta kolonnerna från äldsta anläggningen; det målade, platta trätaget, konsthistoriens förnämsta, och mycket annat. Namnet och förekomsten av en numera riven, flera våningar hög, bred västbyggnad med emporer mot öster är emellertid det som nu närmast knyter oss till Hildesheim och S:t Mikael.

Mikael hör till Nordens äldsta helgon; det nämnes bredvid jungfru Maria i litanien och det är det enda, som jämte Maria, åkallas på runstenarna på Bornholm samt i Tillise, Marevad och Lundhög, samtliga med runinskrifter från 1000-talet. Han åkallades även så sent som på 1200-talet å den bornholmska Östermariestenen.

Mikael, drakdödaren, intog i folkets fantasi de gamla gudarnas plats. Han ledsagade själen till himlen eller beviljade en längre livslängd. Ibland rider han till domedagsting med luren — domedagsbasunen — under armen, alltså med Hejmdals attribut. Från Orienten fördes Mikaelkulten med grekerna till södra Italien, där en legend uppstod om att ärkeängeln skulle ha uppenbarat sig på Mont Garganus i Apulien. Från klippålan spreds Mikaelkulten vidare och omkring år 700 nämnes han såsom skyddspatron för kyrkor i Frankrike och England. I Wales förekomma ett flertal Mikaelkyrkor. De äro huvudkyrkor samt, liksom i Tyskland, ofta belägna på höjder. Hela kloster brukade uppstå på sådana högt liggande platser såsom Mikaelklostret på Heiligenberge vid Heidelberg samt det åt Mikael vigda klostret på Moritzberg vid Hildesheim. Man invigde även kyrkogårdar åt själaledsagaren, såsom t. ex. Mikaelshof i Strassburg. I Norge finnes berättelser om att Mikael dyrkats i klippor och berg. På gården Gisholts ägor finnes en berghåla, kallad Mikaelkyrkan, "hvori Signet vil, at de ældste Christne der i Fylket skulle have holdt deres hemmelige Gudstjeneste." Den omtalas 1398 i biskop Øystein av Oslo jordebok, den har ägt sin präst, vilken för sitt underhåll brukade tvenne i bergets närhet liggande gårdar och den ägde även annat jordagods, av vilket det mesta skänkts av biskop Øysteins företrädare Jon Klemetsson († 1385). Enligt Lange var det en löfets- eller gåvokyrra.

Från Asarums socken i Blekinge är bevarad en märklig sägen om att den första kyrkan på platsen varit en grotta eller ett kummel, uppfört av några förföljda personer. Då platsen för den nuvarande kyrkan är belägen i en högtliggande, av stora stenblock uppfyllt terräng, skulle man vara frestad att sätta kyrkan i samband med Mikaelkulten, så mycket mer som denna ofta är knuten till hålor och grottor och dessa i folktron alltid befolkas med drakar. Man skulle även kunna våga den gissningen, att Mikael här i Norden även efterträdde de gamla sagornas drakdödare.

I Sverige firades "Mikials mässta", den till ärkeängeln ära instiftade kyrkofästen, intill 1773 alltid den 29 september och "Mikials dagher" eller "Mikials tidh" (Mikaelitid) ha varit populära ord i det svenska språket. Från Sverige finnas talrika belägg på tidig Mikaelkult från landets olika delar till långt upp i Norrland; i Danmark omnämnes en Mikaelkyrka i Viborg 1159, varjämte åtminstone fjorton andra kyrkor voro vigda åt helgonet; i Skåne omtalas sådana i Bara, Araslöv och Lund (1303). Man kan tryggt antaga att långt flera kyrkor än vad som nu äro kända haft den helige Mikael till skyddspatron, ehuru de senare vigts

Forts. å sid. 63.

Fru Pauline Brunius och hr Gosta Ekman startade nyligen sin berämda turné i Norrköping med en fransk komedi Herdestunden av Edouard Bourdet. Såsom var att vänta nedlade publiken en entusiastisk hyllning inför de båda berömda sceniska konstnärerna.

Arthur Schnitzler är ett av de stora levande dramatiska namnen i tiden, och när *Mindre Dramaten* i Stockholm vid sin premiär den 11 oktober upptog hans ej på åtskilliga år i Stockholm spelade gamla succéspjäsa *Ålskog*, som för ö. introducerade hans namn hos svensk publik, blev in-

Överst t. v. SKÅDESPELAREN GÖSTA EKMAN.

T. h. SKÅDESPELERSKAN FRU PAULINE BRUNIUS.

Foto. Jøger, Sthlm.

I mitten. SCENBILD FRÅN PREMIÄREN Å ARTHUR SCHNITZLERS "ÅLSKOG" å *Mindre Dramatiska teatern* den 11 oktober.

Scen ur tredje akten. Personerna från vänster till höger: Herr Bror Olsson som Hans Weiring, fru Karin Mola der som dottern Christine, fru Stina Hedberg som Mizzi och herr Olof Winnestrand som Theodor Kaiser.

Fotos Almqvist & Preinitze, Sthlm.

Nedest t. v. OSCARSTEATERNS TYSKA GÄST, FRU HILDE WÖRNER, i succéspjäsa "Mascottchen". Vilken nu skall givas även i Stockholm. Text å sid. 51.

Efter fotografier.

trycket att man här såg ett av hans bästa verk.

Historien om den hjärtgoda, enkla flickans varma och oskyldiga kärlek till mannen av värld, som faller i en duell för en annan kvinnas skull, är ju ej originell men med Arthur Schnitzlers behandling blir den en gripande livsbild av förunderlig styrka och klarhet.

Styckets huvudperson, den unga förtjusande flickan Christine spelades av fru Karin Molander, som för såväl kärleken som smärtan fann uttryck av så rörande och gripande skönhet och storhet att prestationen blev en av de allra bästa hon någonsin givit.

Nedest t. h. MISS MEGGIE ALBANES, den populära engelska skådespelerskan, som nu medverkar i den svenska filmen "Det omringade huset."

Kliché: Gusts Kistogrå & Klichéanstalt, Öbg.

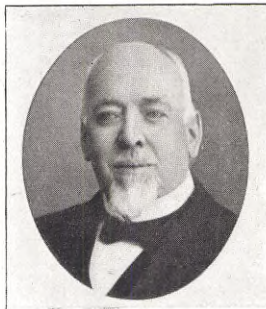
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

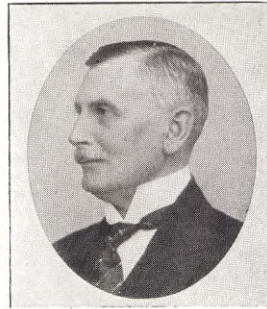
K. A. LILJESKÖLD.
F. d. Häradshövding. — Arvika.
85 år 26 okt.*

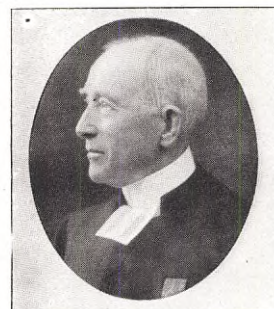
S. LJUNGGREN.
F. d. Kronofogde. — Göteborg.
70 år 21 okt.*

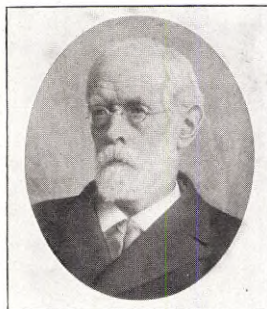
J. WRETMAN.
F. d. Rådman — Lästringe.
70 år 24 okt.*

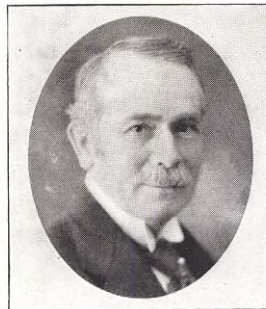
H. BRODIN.
Borgmästare — Malmö.
60 år 17 okt.*

S. DAHL.
Kontr.-prost. Kyrkoh. — Ousby.
75 år 26 okt.*

G. O. BERG.
F. d. Landsarkivare. — Uppsala.
70 år 22 okt.*

F. ZETTERVALL.
Arkitekt. — Stockholm.
60 år 21 okt.*

T. G. E. LINDMARK.
Professor. — Stockholm.
50 år 26 okt.*

G. H. SJÖQVIST.
Överste. — Hjo.
70 år 18 okt.*

B. O. C. MUNCK.
Generalmajor. — Skövde.
65 år den 21 okt.*

J. C. JOHNSTONE.
Förste Marintäkare. — Karls-
krona — 60 år 13 okt.*

B. N. R. LILIENBERG.
Justitieombudsman. — Sthlm.
50 år 23 okt.*

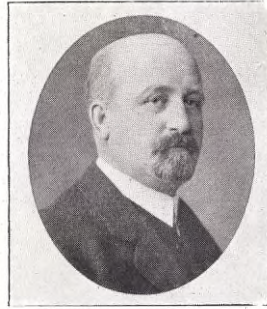
K. J. BERGLUND.
Stadsöfverinr. — Gävle.
60 år 22 okt.*

I. S. SPÅNBERG
Bruksägare. — Ankersrum.
50 år 17 okt.*

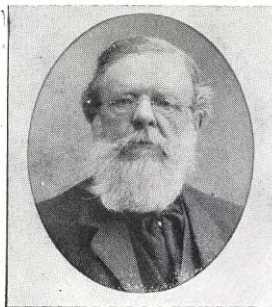
E. M. LAGERLÖF.
Bruksförvaltare. — Hagge.
50 år 5 okt.*

G. HÄGG.
Grosshandlande - Stockholm.
50 år 9 okt.
Kliche: Aug. Sjöbergs Klichéanst., Gbg

* Data å nästa sida.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

G. A. SÄVE †.
I. i *Läroverksadj. Fil. Jubeldr.*
Jönköping. — F. 1840. † 5 okt.*

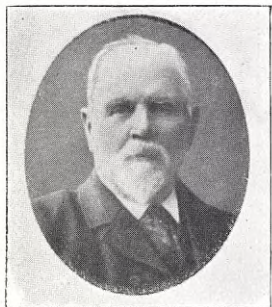
H. T. PLEIJEL †.
Kontr.-prost Kyrkoh. — Len-
højda — F. 1850. † 3 okt.*

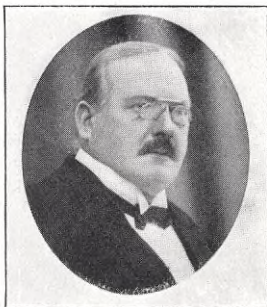
K. A. HULT †.
Prost. Kyrkohede. — Säter.
F. 1831. † 9 okt.*

G. F. PETTERSSON †.
Kontr.-prost Kyrkoh. — Kumla.
F. 1863. † 6 okt.*

P. J. ÖSTBERG †.
Kamrer. — Hjorted.
F. 1851. † 4 okt.*

P. HANSSON †.
Redaktör. — Karlshamn.
F. 1854. † 5 okt.*

N. W. LÖF †.
Direktör. — Stockholm.
F. 1860. † 4 okt.*

F. SACHS †.
Direktör. — Stockholm.
F. 1862. † 8 okt
Kliché Aug. Sjöbergs Klichéanst., Ögb

KARL LILJESKÖLD. Stud. 58, hovr. o. kam.-ex. 62, hvd 65, adj. i Sv. hovr. 79, häradshöv. i Jösse här. doms. 79—07. Landstingsman 80—87, komm. fullm. i Ärvika 83—10, lärov.-insp. 95—12. Ord. i styr. f. Jössefors a.-b. 80—17, i Dalstads järnv.-a.-b. sdn 07. Led. av Riksd. F. K. 83—92, därunder led. av konstit.-lag. o. tillf. utsk.

SVEN LJUNGGREN. Stud. 70, hovr.-ex. 80, v. hvd. 82, t. f. länsnotarie o. t. f. landssekr. i Göteborgs o. Bohus l. 87, kronofogde 88—20. Stadsfullm. i Strömstad under olika tider 92—09, ord. i tax.-nämnd 12—22.

JOHAN WRÉTMAN. Stud. 70, jur. utr. kand. 76, v. hvd. 79, stadsnot. v. Stockh. rådst.-r. 86, rådmän i Stockh. 95—17, ord. i rådst.-r. 5 avd. 01, led. i rådst.-r. 1a avd. o. Förmynd.-kamm. 05, v. ord. 07.

HANS BRODIN. Stud. 83, hovr.-ex. 88, v. hvd. 91, stadsnot. i Malmö 02, rådmän 09, borgmäst. 19. Ord. i fattigv.-styr. 12, led. av dir. f. Malmö asyl.

SAMUEL (SAM) DAHL. Stud. 68, prästv. 72, past.-ex. 78, past. i Åtsk. past. i Gborgs st. 72—83, rektor v. Laholms pedag. 83—91, reg.-past. v. Skån. drag.-reg. 83—93, kyrkoh. i Ousby sedan 93, kontr.-prost i Ö. Göinge kontr. 08—14. Folksk.-insp. 09—15. Styr.-led. i Skånska prästerskapets byggnadskassa sdn 15, dess ord. 21. Ord. i Ousby sparb. sdn 10. Mång-årig ord. i taxeringsnämnd.

GUSTAF BERG. Stud. 70, fil. dr. 83, vik. lekt. i Sundsvall 84, i Göteborg 86—87; förestod Kraftiska skol. i Stockh. 88—99; aman. i Riksarkiv. 99; landsarkiv. i Upps. 03—19. Led. av Samf. f. utg. av handskr. rör. Skand. hist. Led. av Domk. förs. kyrkoråd 06—18.

FOLKE ZETTERVALL. Elev v. Det tekn. Selskabs skole o. vid danska Konstakad. öv. avd. 80—84, v. Konstakad. i Stockh. bygn.-sk. 85—88, ark. i Öv.-int.-åmb. (bygn.-styr.) 88; ark. v. Stat. järnv. 98 (tf. 95); bl. arb.: Eskilstuna centralbang., restaur. Kalmar domkyrka o. Mariestads kyrka.

TORE LINDMARK. Stud. 90, avg.-ex. Tekn. högsk. M. 94, ing. v. de Laval's experimentverkst. 94—97, v. A.-B. de Laval's ångturbin 97. Prof. i ångteknik v. Tekn. Högskolan sdn 17, prorektor därst. 22. Led. av Ing.-vet.-akademien sdn 19.

HENRIK SJÖQVIST. Uljtn. v. Västg. reg. 73, maj. v. Boh. reg. 02, övljtn. Västg. reg. 03, överste i an. o. tl. chef f. Älvsb. reg. 06, överste o. chef f. samma reg. s. å., avsk. 13. Led. av dir. öv. Göta Kanalverk f. 08 samt dir. f. Västgöta-linjens. En av stift. av Skarab. l. jaktvårdsfören. o. dess s. kr. 92—02, ord. i Älvsb. skytteförb. 06—09, ord. i 7:e distr. av Sv. Röda Korset 15—18.

BROR MUNCK. Stud. 76, uljtn v. Smål. hus.-reg. 77, maj. v. Skån. drag. reg. 04, övljtn. v. Livreg. drag. 06, överste o. chef. f. Kronpr. hus.-reg. 08, sek.-chef f. Livg. t. h. 13, gen.-major o. insp. f. kavall. 15, chef f. 3:e arméfördeln. 17.

CHARLES JOHNSTONE. Stud.-ex. 82, med. lic. 92, bat.-läk. v. G. trångk. 96, förste bat.-läk. v. Karlskr. art.-kår 99, äldste läk. v. Karlskr. kustart. reg. 01, marinläk. 1a gr. 06, förste marinläk. i Marinläk.-kår. 16.

NILS LILJENBERG. Stud. 90, jur. utr. kand. 02, adj. led. i Svea hovr. 08, fiskal 12, hovrättsr. 14, t. f. rev.-sekr. 11, konst. 15, J. O.s efterträdare (suppl.) 17, J. O. 18.

KARL BERGLUND. Stud. 84, veterinär-ex. 88, t. f. stadsvet. i Gävle 04—06, stadsvet. sdn 06. Förest. f. Hälsov.-nmd:s undersök.-brvä i Gävle sdn 90, suppl. i hälsov.-nmd sdn 09, led. av tax.-nmd sdn 08.

SVEN SPANBERG. Stud. 89, avg.-ex. fr. Tekn. högsk. B. 94, rit. o. konst. v. Bångbro järnv. 95, ing. o. tekn. led. v. Norrahammars bruk. 96—09, verkst. dir. o. disp. samt innehavare av A.-b. Ankarsrums bruk sdn 09. Styr.-led. i ett flertal bol. Ord. i komm.-st. o. fullm. i Hallingeborg, v. v. ord. i Kalmar l. Norra Hush.-sällsk. m. m.

ERLAND LAGERFÖF. Avg.ex. fr. Falu Bergsskola 1900, bruksförv. v. Stafsjö bruk 04, samt sdn 12 v. Grängesbergsbols brukseg. Hagge, Hensjön och Klenshyttan.

GUNNAR SÄVE †. Stud. 58, fil. kand. 65, fil. dr. 66, jubeldr. 1916, adj. v. Jönköpings h. allm. lärov. 67—05, lasarettssyssloman 73—08. Landstingsm. 88—08, led. av landstingets förv.-komm. 88—08, därav 01—08 s. ord. i stadsfullm. 85—04, riksbanksförv. 92—07, sparbanksinsp. 85—1900, rev. i Jkpgs l. Hushälln.-sällsk. 87—98. Styr.-led. i Städernas Lösöreförb. 85—12, därav 06—12 s. ord. Utg. hist. överblickar över sjukvårdsförh. Lösöreförb. verksh. samt Jkpgs läns hushållningssällsk.

HENNING PLEIJEL †. Stud. 73, teol. teol. ex. 76, prakt. teol. ex. 77, prästv. s. å., komm. i Kråkskult 83, i Uråsa 91, kyrkoh. i Lenhöfda 06, kontraktsp. i Uppvidingekontr. 12. Rel. skriftställare.

KARL HULT †. Stud. 72, adj. v. lärov. i Falun 74—76, prakt. teol. ex. 78, prästv. s. å., komminister i Ramnäs 80, i Ljusnarsberg 88, kyrkoherde i Skultuna 98, sdn 05 kyrkoh. i Säter samt sdn 17 kontraktsp. Landstingsman 09, ord. i stadstullm. 03—13, led. av fattigv.-nmd. Skriftställare.

GUSTAF PETTERSSON †. Stud. 82, teol. fil. ex. 84, teol. teol. ex. 87, prästv. s. å., skolmästare o. hjälpprät i Kråkinge i Kråkinge 88, komm. i Näshtula 91, kyrkoh. i Almy 93, lasarettspred. i Örebro 99, kyrkoh. i Kumla 05, kontraktsp. därst. 10. Styr.-led. i Närkeskretsen av Sveriges Allm. Prästfö., Folkskolans Vänner i Örebro l. en av stift. av För. Örebro Soldathem

JACOB ÖSTBERG †. Genomg. lantbruksskola, och arrenderade sedermera Hjorted's prästgård o. kronodomänen Gissebo. Landstingsman 12—18, ord. i landstingets slöjdbest., ord. i S. Tjusts hushållsgille 06—18, ord. i komm.-st. o. komm.-fullm., Hjorted's brandstodskomm., pensionsnmd, valnmd, styr. f. Hjorted's sparbank m. m. Kalmar l. norra hushålln.-sällskaps älderman.

PER HANSSON †. Stud. 75, medarb. i tidn. Havand (Halmstad) 79—81 o. 83—84, red. o. utg. av Nya Skåne 85—87, av Morgonbladet (Malmö) 87—92. Red. av Karlshamns Allehanda sdn 94, sdn 11 även dess utg. samt red. o. utg. av Ronneby-Posten sdn 94 o. av Sölvesborgs-Bladet sdn 11

WILHELM LÖF †. Under många år skeppsredare o. dir. f. rederia.-b. Union. Tillh. Sveriges Redareförs fullmäktige 08 16, mångårig kassa-förv. i Sveriges Allm. Sjöfartsförs livräddningskomm. samt tog betydande del i upprättandet av de första livbåtsstat-onerna. Led. av styr. f. Sv. Sällskapet f. räddn. av skeppsbrutna sdn dess stift.

Yrkes- och Amatörfotografer
äro välkomna med
nya, vältagna landskaps-
eller genrebilder - - -

lämpliga för vare sig den stora bilden å omslaget
eller för den mindre vignetten å varje häftes första
sida. Honorering vid antagandet. - - - - -

Forts. fr. sid. 59.

Efter fotografi. Kliché: Coas, Obg.
BISKOPSSTAV I HILDESHEIM av förgyllt silver. 1000-talet.

Efter fotografi. Kliché: Coas, Obg.
BERNWARDSSSTAKARNE. Förgyllt silver. 1000-talet.

åt nyare och modernare helgon liksom fallet är med Clemens, som snart utträngdes av den helige Nicolaus.

Från Halland äga vi ett intressant vittnesbörd om hur nära Mikaelkulten hänger samman med den hedniska traditionen. I en urkund av 1410 omtalas en Mikael- och Pater-nosterkyrka i Rola i den skånska diocesen. Med "Rola" kan ej avses någon annan ort än Rolfstorp i Håmle härad i Halland. Utanför Jerusalem låg i Josafats dal och på Oijeberget bland flera andra helgedomar även en Paternosterkyrka. Då utom denna endast är känd en socken i London, som på 11- och 1200-talen kallas "Sancti Michaelis de Paternosterchirche", skulle man möjligen kunna gissa på att Mikaelkulten åtminstone vad fallet Rolfstorp beträffar, tillföts oss med den engelska missionen. Därmed må nu för ögonblicket vara huru det kan. Det avgörande är att Rolfstorps kyrka är belägen på en höjd nära

det inom hela Halland vida bekanta Himmelsberget. Socken är känd för sina många fornlämningar. På Himmelsbergets topp finnas stensättningar samt en 90 alnar lång och 40 alnar bred "planerad bana", där idrottsövningar anordnats. I synnerhet omnämner traditionen att man särskilt provat sin styrka på att från

berget nedkasta stora stenar. Åtminstone till in på 1840-talet brukade traktens allmoge vid bröllop och andra högtidligheter samlas på toppen till dryckeslag och andra förlustelser. Enligt sägnen var berget "den hvite Asens" forna bostad och en gammal folkvisa, "som förr sjöngs av ortens allmoge, skildrade i glö-

dande färger detta ställes underbara herrlighet, den tid Hejmdal här väktade med sitt gjallarhorn".

Till detta kan läggas att inom socknen finnes ett Höfgårds säteri, tydande på att här låg det gamla gudahovet. Rolfstorpsborna ha alltså åtminstone till 1850-talet upprepat sina hedniska fäders offerfäster, naturligtvis i i hög grad förmildrad form och utan att de veta varför. Ändamålet med promenaden upp till berget hade gått dem ur minnet, men vanan satt kvar.

Dessa traditionella fäster och förlustelser på kullar och bergshöjder äro ju bekanta från flera andra håll i vårt land, men de kunna måhända stå i samband med helt andra hedniska gudar än Hejmdal och andra kristna helgon än Mikael. Huru omformade den kristna kyrkan detta bruk att offra till gudarna på berg och högt lig-gande ställen? Lika söker lika, det är därför intet märkligt i att även de kristna byggde sina altaren i höjden och det synes också som om denna tanke varit den drivande kraften till att man från 700-talet börjar uppföra västtorn vid kyrkorna. Vi ha i Skåne en grupp kyrkor — Vä, Färlöf och Simris —, som i andra tornvåningens östra mur haft en altar-

Forts. å sid. 64.

Efter fotografi. Kliché: Coas, Obg.
MINNESVÅRDEN ÖVER UNDERVISNINGSRÅDET ALFRED DALIN skänkt av Sveriges Allmänna Folkskolläraiförening och utförd av skulptören Carl Christensen samt i dagarne rest å Huskvarna kyrkogård.

Efter fotografi. Kliché: Coas, Obg.
ÅT MINNET AV HÖVITSMANNEN PEDER SVENSSON, som med berömmelse deltog i slaget vid Brunnbäckes färja 1521 ha hans ännu i Hedemora kvarlevande ättlingar rest ovan avbildade, ståtiiga sten.

LLOYD GEORGE, Englands premiärminister utkämpar f. n. en svår strid med sina politiska motståndare, vilka framför allt angripa hans Orientpolitik. Fotot taget vid en minnesfest i London d. m. Text å sid. 55.

Till höger: LENINS SJUKDOM. Som ett apropos till de många olika och varierande ryktena om Lenins sjukdom bringa vi ovanstående fotografi av honom och hans hustru, taget i Moskva efter tillfrisknandet.

Därunder: DEN FÖRR ÖVER TSAR PETER I REVAL RESTA STATYN stod — liksom hans motståndare Karl XII:s i Stockholm mot öster — vänd mot väster. Men när den fria estniska staten bildats, togs statyn ned och ligger nu på en vagn å en bakgård, vittnande om folkgunstens växlingar.

Efter fotografier.

Kliché: Gots, Öbg.

SANKT MIKAEL. Forts. fr. sid. 63.

nisch och bågöppning mot långhuset. Träda vi in i det breda västtornet i Stora Herrestad, finna vi där ännu en väldig bågöppning mot öster och liknande ha funnits i flera andra skånska kyrkor. Även i Östergötland uppträda torn med altarnischer i östra muren. Mer eller mindre kunna de allesammans ledas tillbaka på inflytande från Hildesheims S. Mikael och S. Andreas eller till Westfalen och då framför allt domen i Minden. Men mellan dessa senare och ursprungskällan är en lång väg och härvid ha vi att följa benediktinerklostrens linje. I klostret i St. Gallen från 820 avslutades mittskeppet i väster med en absid och tvenne fristående torn, avsedda för uppställning av altare åt ärkeänglarna. Benediktinerklostret i Reichenau har över den omkring 1000 tillkomna västabsiden ett torn och i detta ett rum som tjänat till dubbelkapell för den hel. Mikael och Othmar. Detta har öppnat sig mot öster och långhuset med en tredelad båge. Allmänt kallades dessa rum änglakor och mer och mer framträder det tydligare, att de dubbelkorade kyrkornas västtorn uppförts för att giva rum åt ärkeänglaaltaren, främst då åt St. Mikael, men även Gabriel. Liksom de hedniska föräldrarna tågade upp på höjder och berg för att offra åt sina gudar, gingo deras kristna ättlingar upp i kyrkans västtorn för att bedja framför Mikaelaltaret.

Från St. Gallen och Reichenau är det en rik och lång utveckling till de breda västbyggena i Corvey och St. Mikael i Hildesheim eller till västtornen med de stora bågarna mot öster. När relikförhålligandet vid 1000-talets mitt sätter i med fart, glömmes Mikael lätt bort och altarena omvigas åt något nytt helgon. I många fall kan man därför antaga att de rikt utbildade västtornen vid svenska kyrkor endast äro ett utslag av det på kontinenten under 10- och 1100-talen rådande modet. Till sist återstod av den ursprungliga planen endast ett tunnvalvstreckt rum i tornets bottenvåning, öppet mot långhuset genom en bred bågöppning med en däri inställd mittkolonn (Fjelkinge m. fl. kyrkor i Skåne). Och nu togs tornets övra våningar i bruk för försvarsändamål. Så förvandlas allt och får sin naturliga förklaring medan att man föga tänker på vad som givit upphovet till det hela. Så styckar den svenske husadern på julafton julskinkan med ringa eller ingen tanke på att han upprepar Frösblotet i gilleshallen liksom de oskyldiga barnen hoppa hage utan att veta att de härma de äldres religiösa ceremonier för årtusenden tillbaka.

Hrr Fotografjer uppmanas att vid insändandet av fotografier till HVAR 8 DAG tillse, att firmanamnet är anbragt på fotografiets baksida. Endast då angives firmanamnet.